

## „De rekenplichtigen en het toezicht op hun beheer” en „De verantwoordelijkheid der niet-rekenplichtigen.”

Onder deze opschriften komen in het hoofdstuk van de locale raden-, stadsgemeente-, provincie- en regentschapsordonnantie, dat aan het beheer en de verantwoording der geldmiddelen is gewijd, een reeks bepalingen voor, die den meesten bestuurders en ambtenaren van autonome gebiedsdeelen wel onduidelijk en onpractisch zullen toeschijnen en dat dan ook m.i. inderdaad zijn. Bedoelde bepalingen regelen het toezicht dat door de raden en de dagelijksche besturen moet worden gehouden op de rekenplichtigen (zoowel het toezicht op de door hen in te dienen rekeningen als de controle door middel van inspecties ter plaatse) en het schadeverhaal op rekenplichtigen en niet-rekenplichtigen wegens onrechtmatige daden.

Zij, die gewoon zijn de ordonnantie-bepalingen nauwgezet toe te passen, worden hier op een zware proef gesteld. Het best zijn er aan toe degenen, die zich van de bewuste bepalingen niet al te veel aantrekken.

Als we de herkomst dezer ordonnantie-artikelen nagaan, blijkt het dat deze destijds, bij de instelling der oudste locale ressorten, bijna letterlijk zijn overgenomen van de landsbepalingen terzake en van daaruit weder in de latere ordonnanties.

We hebben hier een dier gevallen waarin men bij gebrek aan inzicht en ervaring omtrent de behoeften en werk-methodes van autonome gebiedsdeelen er toe overging ter wille van de volledigheid een stel bepalingen in de z.g. decentralisatiewetgeving op te nemen, die naderhand zouden blijken onjuist, ondoelmatig of overbodig te zijn.

Men mag hierover, voor wat de wetgeving voor de z.g. locale raden betreft, niet al te hard oordeelen. Een normale ontwikkelingsgang hebben de autonome gebiedsdeelen in Indië niet gehad; de Regeering werd, toen na de totstandkoming der decentralisatiewet 1903 bedoelde lichamen in het leven moesten worden geroepen, plotseling voor de taak gesteld de ordonnantie die de samenstelling, inrichting en bevoegdheden hunner besturen regelde, in het staatsblad te doen verschijnen. En dat de Regeering onder die omstandigheden juist in het hoofdstuk over de geldmiddelen uitvoerig heeft willen zijn is begrijpelijk.

Deze verontschuldiging mag echter m. i. niet meer gelden voor de latere wetgeving, die een uitvloeisel was van de z. g. bestuurshervorming. Dat men toen maar weer, om zoo te zeggen klakkeloos de bedoelde bepalingen van de locale

raden-ordonnantie in de provincie-, stadsgemeente- en regentschapsordonnantie overnam, is niet te verdedigen. Dit is alleen te verklaren uit een gemis aan kennis en belangstelling van de landsorganen met betrekking tot de vraagstukken van financieelen aard, de autonome lichamen rakende. Dit gemis had nog vergoed kunnen worden door te rade te gaan bij de locale ressorten, die zeker over de noodige krachten beschikten om de Regeering op dit punt voor te lichten; doch ook dit heeft men blijkbaar niet noodig geacht.

Dat hier inderdaad een eigenaardige opvatting bij de Regeeringsorganen heerscht, is opnieuw gebleken bij de instelling der commissie voor de technische herziening van de stadsgemeente-ordonnantie. Deze commissie was n. l. — ze wijst hier in haar rapport zelf op — geheel „juridisch georiënteerd” en bestond dan bovendien nog voor het grootste deel uit mannen die van het praktisch werk in de zelfstandige gebiedsdeelen weinig of niets afwisten. Het gevolg is dan ook geweest, dat de in den aanhef bedoelde bepalingen vrijwel ongeschonden uit de handen der commissie kwamen. Misschien zou de commissie de oppervlakkige behandeling van deze bepalingen nog willen verdedigen met een beroep op de beperkte opdracht der commissie — het betrof een „technische” herziening — doch dan moet ik haar tegenwerpen dat ze op andere punten vaak ingrijpende wijzigingen voorstelde.

\* \*

Ik wil trachten aan te geven welke gebreken naar mijn meening aan de bewuste bepalingen kleven om daarna een nieuwe redactie in overweging te geven.

Het lijkt me voor dit doel noodig, eerst de herkomst der bepalingen nader te bekijken.

Ik zei al, dat men de terzake geldende landsvoorschriften als voorbeeld heeft genomen en deze al te letterlijk heeft gevolgd.

Men heeft er n. l. niet of niet voldoende op gelet dat de autonome gebiedsdeelen, wat hun bestuurs- en ambtelijke organen betreft, op verschillen punten belangrijk van het Land afwijken, ja zelfs daarmede in het geheel niet te vergelijken zijn.

Daar is bijvoorbeeld — voor dit onderwerp speciaal van belang — de Algemeene Rekenkamer. Dit lichaam neemt onder de organen van het Land een belangrijke plaats in, en is met groote bevoegdheden bekleed. De rechtspositie van voorzitter en leden is zoodanig geregeld (benoeming en regeling bezoldiging door de Kroon), dat de Kamer geheel onafhankelijk is van de Ned. Indische regeering.

Tegenover de geheele huishouding van den



rechtspersoon „Nederlandsch-Indië” staat de Algemeene Rekenkamer (verder aan te duiden met A. R.) als het groote contrôleapparaat dat over alles wat in die huishouding omgaat en waaraan geldelijke gevolgen verbonden zijn, zoowel wat de ontvangsten als de uitgaven betreft, zijn oogen laat gaan. Alleen moet hierbij direct worden opgemerkt dat dit toezicht voor het „grootste deel repressief is.

Ik moet op een deel der bevoegdheden en taak van de A. R. terwille van hetgeen hierna over het eigenlijk onderwerp van dit artikel volgt, nog wat nader ingaan.

„Behoudens het bepaalde bij artikel 67 zijn de personen en administratiën van Landswege belast met het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden en geldswaarden en van het bij artikel 55 bedoelde materieel, comptabel en als zoodanig verplicht aan de betrokken A. R. rekening af te leggen van het door hem gevoerd beheer” (artikel 77, 1e lid Ind. Comptabiliteitswet). Op twee punten dient men hierbij goed te letten, ten eerste dat met de woorden „ontvangen, bewaren, betalen enz.” van gelden en goederen niet meer wordt bedoeld dan er letterlijk staat, dus het betreft alleen het doen van betalingen, het ontvangen van geld, het ontvangen en weder afgeven van goederen, m. a. w. alleen het enge kas- en magazijnbeheer, waarbij de lijdelijkheid van de betrokken ambtenaren direct opvalt. Er valt dus niet onder het verrichten van handelingen die uitgaven tengevolge hebben, <sup>1)</sup> noch het vaststellen van de bedragen die het Land te vorderen heeft. In de tweede plaats dat met „comptabel” niet anders bedoeld wordt dan hetgeen daarop in het ordonnantie-artikel onmiddellijk volgt, n.l. verplicht om aan de A. R. (in formeelen zin) rekening af te leggen.

„In Nederlandsch-Indië kan door den Gouverneur-Generaal daarvan vrijstelling worden verleend aan hen, die terwijl zij andere functiën bekleeden, tevens dienst doen als tusschenpersoon tusschen het publiek en den ontvanger van 's Lands middelen”, (art. 77, 2e lid Ind. Compt. wet). Deze bepaling dient om het aantal personen dat rekenplichtig is aan de A. R. te beperken. Groote groepen van inners zijn aldus vrijgesteld (bijv. de inners van den z.g. kleinen aanslag in de Ink. belasting) en zijn daardoor niet meer rekenplichtig aan de A. R. Vanzelfsprekend hebben zij ook financieele verantwoordelijkheid voor de door hen geïnde gelden, doch niet aan de A. R.; de door hen gedane ontvangsten komen in de rekening van

een „rekenplichtige” (bijv. een algemeen ontvanger) en uit diens rekening onder de oogen van de A. R.

Wat dit laatste beteekent — dus het al dan niet rekenplichtig zijn aan de A. R. — blijkt uit hetgeen verder ten aanzien van de rekenplichtigen is bepaald. De A. R., eigenlijk een der beide Tafels daarvan, onderzoekt de door de aan haar rekenplichtige personen en administratiën ingediende rekeningen. Blijken er bij dat onderzoek onjuistheden of onduidelijkheden in de rekeningen te zijn, dan wordt getracht deze op minnelijke wijze door tusschenkomst van het betrokken administratief gezag, d.w.z. de dienstchefs van betrokkene, uit den weg te ruimen. Is oplossing van de verschillen op deze wijze niet mogelijk en zijn de fouten in de rekening van dien aard dat zulks noodig wordt geacht, dan wordt tegen den betrokken rekenplichtige het z.g. comptabel proces geopend. Hem wordt gelegenheid gegeven zich tegen de op zijn rekening gevallen aanmerkingen te verdedigen.

Ten slotte doet de betrokken Tafel van de A. R. uitspraak en bepaalt daarbij zoo noodig het bedrag dat de rekenplichtige aan den Lande schuldig is. Tegen deze uitspraak kan de rekenplichtige nog in beroep komen, waarop de A. R. in haar geheel beslist. Het bedrag der opgelegde vergoeding — dit is zeer belangrijk — kan op dezelfde wijze ingevorderd worden als een belastingschuld; het besluit tot oplegging is m. a. w. „direct uitvoerbaar”, terwijl de schuld, evenals belastingschulden preferent is; zelfs boven pand en hypotheek.

De rekeningen worden, voordat ze bij de A. R. komen, nagezien door de betrokken dienstchefs en ook overigens wordt op het beheer der rekenplichtigen voortdurend toezicht gehouden, bijv. door opname van kassen en voorraden. Indien bij dit toezicht blijkt dat er tekorten zijn, dan kan de daartoe door den Gouverneur-Generaal aangewezen autoriteit den rekenplichtige een voorloopige vergoeding opleggen, teneinde reeds dadelijk te trachten, het tekort aangezuiverd te krijgen, hetgeen uiteraard van groot belang kan zijn.

Zulk een besluit tot het opleggen van een voorloopige vergoeding is echter niet „direct uitvoerbaar”, zoodat men, ingeval invordering niet langs minnelijken weg kan geschieden, wel zal moeten wachten op de uitspraak van de A. R.

Uit het bovenstaande zien wij de groote betekenis die de rekeningen der rekenplichtigen in het landstelsel hebben.

Niet alleen moet de A. R. uit de rekeningen kunnen zien alles wat aan geld en goederen aan het Land te verantwoorden is, doch de rekeningen vormen tevens den grondslag voor de comptabele rechtspraak als bovenbedoeld. Vandaar dat er

<sup>1)</sup> De combinatie hiervan met de hoedanigheid van comptabele wordt zelfs, behoudens afwijking in bijzondere gevallen, verboden in artikel 78 der Ind. Compt. wet. Deze bepaling is echter bij het ruime gebruik dat men van gelden ter goede rekening maakt, waarbij steeds beide bevoegdheden tezamen worden verleend, tot een doode letter geworden.



steeds een rekening moet zijn <sup>1)</sup> en er in bijzonderheden is geregeld door wie de rekening in bijzondere gevallen (van overlijden, voortvluchtigheid, enz.) moet worden opgemaakt.

De comptabelen zijn eerst van hun verantwoordelijkheid ontheven na afgifte door de A.R. van een desbetreffend bewijs (een voorbehoud is gemaakt voor naderhand gebleken valsheid in de stukken). Dit bewijs van acquit en décharge heeft zijn beteekenis grootendeels verloren sedert de borgstelling voor landsdienaren is afgeschaft. Toen het Land nog borgstelling eischte, was het bedoeld bewijs noodig om de borgstelling te kunnen beëindigen.

Ik wees er reeds op dat de rekenplichtigheid aan de A.R. beperkt is tot het enge geld- en goederenbeheer en het aantal rekenplichtigen voorts beperkt is door de aanwezigheid van z. g. tusschenpersonen, die van de verplichting tot het indienen van een rekening aan de A.R. zijn vrijgesteld.

Alles wat buiten de rekenplichtigheid aan de A.R. valt, wordt bestreken door artikel 74 der Ind. Comptabiliteitswet, welk artikel handelt over de verantwoordelijkheid van landsdienaren voor schade door onrechtmatige handelingen of gebrek aan de noodige zorg, waarvoor zij niet als comptabele kunnen worden aangesproken.

Dit schadeverhaal is niet opgedragen aan de A.R. doch aan het administratief gezag (Gouverneur-Generaal). Dus een actie tegen het beleid van bijv. een houder van gelden ter goede rekening bij het doen van inkoop voor het Land waarbij zich het geval kan voordoen, dat die inkoop onnoodig of ondoelmatig waren of tegen te hoogen prijs hebben plaats gehad, wordt niet gevoerd door middel van het comptabelproces van de A.R. Deze kan wel de aandacht van de Regeering vestigen of soortgelijke gevallen, die bij het door haar gehouden onderzoek aan het licht komen. Ook tegen tusschenpersonen treedt het administratief gezag op. De procedure is ongeveer gelijk. De besluiten waarbij op grond van deze bepalingen een vergoeding wordt opgelegd zijn ook weer direct uitvoerbaar; het bedrag kan op dezelfde wijze als een belastingschuld worden ingevorderd.

\* \* \*

We zien dus dat deze onderwerpen bij het Land behoorlijk en vrij logisch geregeld zijn.

<sup>1)</sup> Hierin is een vrij belangrijke wijziging gekomen door de opname in 1932 (S. 483) van o. m. de artikelen 55a en 78a, waarbij is geregeld de bevoegdheid van de A.R. om plaatselijk een onderzoek te doen instellen. Maakt de A.R. van die bevoegdheid gebruik, dan kan zij de betrokken rekenplichtigen ontheffing verleenen van hun verplichting om rekeningen in te zenden. De vervolging geschiedt alsdan op grond van ontvangen rapporten, processen-verbaal e. d.

Dit had er echter niet toe mogen leiden om de desbetreffende bepalingen voor het grootste deel ongewijzigd in de ordonnances voor de autonome gebiedsdeelen over te nemen, terwijl juist op de belangrijkste punten een verschil bestond of werd geschapen.

Een lichaam als de A.R. hebben de autonome gebiedsdeelen niet. Dat men daarvoor eenvoudig den raad der betrokken gemeenschap in de plaats stelde was fout, want uit het voorgaande is voldoende gebleken dat de plaats die de A.R. bij het Land inneemt, hemelbreed verschilt met de positie van den raad in een autonome gemeenschap. Men had moeten bedenken dat bij het ontbreken van een lichaam als de A.R. ook het daarop gebaseerde stelsel van rekenplichtigen en niet-rekenplichtigen met de aan de A.R. opgedragen comptabele rechtspraak onbruikbaar was.

Een ander verschil werd gemaakt, doordat de besluiten van de raden der zelfstandige gebiedsdeelen tot het opleggen van vergoeding, zoowel aan rekenplichtigen als aan niet-rekenplichtigen, niet direct uitvoerbaar werden verklaard, zoodat voor invordering van een schuld, zoo die niet door middel van inhouding op salaris kan plaats hebben, vooraf op de gewone wijze een vonnis van den burgerlijken rechter moet worden gevraagd.

Het bovenstaande verklaart waarom men bij de toepassing der bepalingen van de stadsgemeente-ordonnantie enz. over rekenplichtigen steeds het gevoel heeft dat deze bepalingen ondoelmatig zijn en niet in den opzet der autonome gebiedsdeelen passen.

Waarom — zoo vraagt men zich bij die toepassing telkens af — is het noodig tot in bijzonderheden te regelen hoe de rekening van een rekenplichtige wordt opgemaakt als toch aan de comptabele rechtspraak van den raad, waarvoor de rekeningen den grondslag moeten vormen, het sluitstuk ontbreekt, n.l. de mogelijkheid tot parate executie van de gedane uitspraak.

De beide evengenoemde verschillen zijn dan ook van zoodanig gewicht, dat het beter zou zijn de betrokken afdeelingen in de genoemde ordonnances geheel nieuw op te stellen.

Alleen indien de Regeering alsnog bereid zou zijn, ook voor de raadsbesluiten tot het opleggen van een vergoeding onmiddellijke tenuitvoerlegging mogelijk te maken, zou er m.i. nog reden zijn om het bestaande stelsel, voor zooveel noodig gewijzigd, te handhaven.

Ik neem echter aan dat de Regeering indertijd voor het niet direct uitvoerbaar verklaren van meerbedoelde raadsbesluiten een gegronde reden heeft gehad, zoodat het niet waarschijnlijk is, dat Zij daartoe thans wel zou willen overgaan.

Vrijwel alle bepalingen van de genoemde af-



deelingen zullen dan kunnen vervallen.

Ik acht het n. l. niet noodig om, in navolging van de landsbepalingen, voor hen die gelden of goederen beheeren nog onderscheid te maken tusschen rekenplichtigen en nietrekenplichtigen of m. a. w. tusschen personen, die wèl en personen die niet verplicht zijn om een rekening in te dienen aan den raad.

Deze onderscheiding in de verschillende ordonnantie heeft zooals uit het voorgaande is gebleken, geen zin. De raad zal in de desbetreffende verordeningen en voorschriften moeten aangeven hoe de ambtenaren ten aanzien van het door hen gevoerd financieel beheer verantwoording hebben af te leggen. De bevoegdheid daartoe steunt, als we de Stadsgemeente-ordonnantie hier nu verder als leidraad nemen, op de artikelen 99 en 101 dier ordonnantie (ook artikel 112). Wanneer lands- of provinciale dienaren met het beheer van gelden of goederen worden belast, worden daarvoor onderscheidenlijk door den Gouverneur-Generaal en het College van Gedeputeerden voorschriften gegeven (artikel 100 S. G. O.)

Daarmee is dan aan het grootste deel der bepalingen van de 6e afdeeling van hoofdstuk 9 der S. G. O. het bestaansrecht ontnomen.

Ik zou dan ook alle bepalingen dezer afdeeling willen schrappen, behalve die welke betreffen het toezicht door middel van inspecties op kassen en voorraden. Deze bepalingen zullen dan eenigszins gewijzigd dienen te worden, terwijl het opschrift van de genoemde afdeeling dientengevolge zou moeten luiden „De contrôle op kassen en voorraden”. Onder deze nieuwe afdeeling zouden in gewijzigden vorm opgenomen moeten worden de huidige artikelen 138 en 139.

Daarnaast zou een afdeeling moeten komen waarin het schadeverhaal voor onrechtmatige handelingen (in uitgebreiden zin) wordt geregeld, dus ongeveer de huidige 7e afdeeling (artikelen 142 en 143), geldig voor alle gevallen, waarin de stadsgemeente door ambtenaren en personen, tot het bestuur behorende, wordt benadeeld.

De redactie van deze nieuwe bepalingen kan luiden als hieronder is aangegeven. Daar is zoo- veel mogelijk rekening gehouden met de door de technische commissie voorgestelde wijzigingen en verbeteringen van het hoofdstuk over de geldmiddelen.

#### Afdeeling 6.

##### *De contrôle op kassen en voorraden.*

#### Artikel . . .

1. Door of vanwege het college van burgemeester en wethouders wordt gestadig toezicht uitgeoefend op het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden

en goederen van de stadsgemeente.

2. De raad bepaalt het aantal malen per jaar dat iedere kas en voorraad met de daarbij behorende administratie — uitgezonderd die, bedoeld in het volgend artikel — minstens dient te worden opgenomen.
3. Van de geconstateerde onregelmatigheden wordt door het college van burgemeester en wethouders zoo spoedig mogelijk een verslag uitgebracht aan den raad.

#### Artikel . . .

1. Waar het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van de stadsgemeente is opgedragen aan personen als bedoeld in artikel . . . zijn degenen, belast met het toezicht op de lands-, provinciale- en regentschapsgelden, geldswaarden en goederen, verplicht bij hunne inspecties zich tevens te overtuigen dat de gelden, geldswaarden en goederen van de stadsgemeente, welke aan die personen zijn toevertrouwd, inderdaad aanwezig zijn.
2. De in het vorig lid bedoelde inspectie-organen maken van hun bevinding ten opzichte van de gelden, geldswaarden en goederen der stadsgemeente proces-verbaal op en zenden een afschrift daarvan aan het college van burgemeester en wethouders.

#### Afdeeling 7.

##### *Het verhaal van aan de stadsgemeente toegebrachte schade.*

#### Artikel . . .

1. De burgemeester, de wethouders, de raadsleden, de commissie-leden, de stadsgemeente-ambtenaren, de ambtenaren van land, provincie of regentschap, werkzaam ten behoeve van de stadsgemeente, die door onrechtmatige handelingen of door het nalaten van de zorg, waartoe zij gehouden zijn, dan wel door hun stem te geven aan besluiten, waarop het voorafgaande van toepassing is, middellijk of onmiddellijk aan een gemeente schade toebrengen, kunnen verplicht worden die schade te vergoeden.
2. De raad bepaalt het bedrag dat zij hebben te vergoeden, nadat de belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld, binnen een door het college van burgemeester en wethouders te stellen termijn zich schriftelijk te verdedigen.
3. Zij, aan wie vergoeding is opgelegd, kunnen in beroep komen bij het college van gedeputeerden binnen drie maanden nadat het raadsbesluit te hunner kennis is gebracht. Het beroep schort den betalingsplicht niet op.
4. Het college van gedeputeerden kan, naar aanleiding van zijn onderzoek der begroo-



tingsrekening of dat bedoeld in artikel ....\*) eveneens vergoedingen als bedoeld in het eerste lid opleggen. Van zijn besluiten staat beroep open op den Gouverneur-Generaal. Het tweede en derde lid zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de termijn van verdediging door het college van gedeputeerden wordt gesteld.

#### Artikel . .

1. Voor zoover bedragen, die voldaan moeten worden krachtens besluiten als bedoeld in het vorig artikel verschuldigd zijn door stadsgemeente-, lands-, provinciale of regentschapsdienaren en wethouders kunnen zij op hunne ambtsinkomsten of toelage worden verhaald.
2. De betrokken lands-, provincie- of regentschapsadministratie verleent voor het verhaal hare tusschenkomst op de wijze, door den Gouverneur-Generaal, het college van gedeputeerden of gecommiteerden te bepalen.

In de andere ordonnances zullen deze bepalingen eveneens, met de noodige veranderingen, kunnen worden opgenomen.

Ik vlei mij niet met de gedachte, dat hier nu in eens de eenig juiste redactie gegeven wordt. Het is met dit werk gewoonlijk zoo, dat in een eerste ontwerp wel de kern der gewilde bepalingen ligt, doch daarin door bespreking of verdere schriftelijke behandeling nog verbeteringen kunnen worden aangebracht. Zoo zal het ook hier wel zijn. Daarom wil ik de bovenstaande redactie gaarne onderwerpen aan het oordeel van de personen die met de behandeling van de voorstellen der herzieningscommissie bemoeienis hebben — in het bijzonder het Decentralisatiekantoor — en voorts van ieder ander die bereid is, hierover het licht zijner ervaring of studie te laten schijnen.

\* \*

Als gevolg van het vervallen van de uitdrukkingen „rekenplichtigen” en „rekenplichtigheid” en het onderscheid tusschen rekenplichtigen en niet-rekenplichtigen zullen nog in eenige andere artikelen der stadsgemeente-ordonnantie wijzigingen moeten worden aangebracht, welke hieronder in het kort worden besproken.

Daarbij is uitgegaan van de redactie zooals die door de herzieningscommissie is voorgesteld.

In artikel 9 (thans artikel 7), handelend over de met het raadslidmaatschap onverenigbare betrekkingen ware de desbetreffende zinsnede te lezen: „1. Het lidmaatschap van den raad is onverenigbaar met de betrekking van:

a. . . . . enz.

g. . . . .

alsmede met een betrekking waaruit ondergeschiktheid aan den raad voortvloeit, behoudens de bevoegdheid van den burgemeester, die secretaris der gemeente is, om tevens lid van den raad te zijn”.

De woorden „rekenplichtigheid, dan wel” zijn alsdan vervallen.

M.i. dient het bewaren enz. van gelden, geldswaarden en goederen in stede van in artikel 9 (onverenigbare betrekkingen) genoemd te worden onder artikel 10 (thans artikel 8), welk laatste artikel de verboden handelingen voor den raad opsomt.

Onder letter f. kan in dat artikel worden opgenomen:

„f. geen gelden, geldswaarden of goederen van de stadsgemeente bewaren, betalen of afleveren”.

Voor deze werkzaamheden, die bij de huidige plaatsing onder de onverenigbare betrekkingen wel eens tot moeilijkheden aanleiding gaven, geldt dan ook de dispensatie-mogelijkheid van het tweede lid van artikel 10.

In het huidig artikel 125, handelend over de afschrijving van vorderingen, komt tweemaal de uitdrukking „registers der rekenplichtigen” voor. De herzieningscommissie heeft deze uitdrukking echter in het nieuwe artikel 137 achterwege gelaten.

In artikel 140 (thans 127) wordt genoemd als een stuk dat bij de begrootingsrekening moet worden overgelegd:

„eene kasrekening, die . . . . o.a. vermeldt de saldi bij het eind van het dienstjaar aanwezig in de kassen der rekenplichtigen”.

Daarvoor zou kunnen worden gelezen:

„eene kasrekening, die . . . . o.a. vermeldt de saldi bij het eind van het dienstjaar aanwezig bij degenen, die belast zijn met het ontvangen, bewaren en betalen van gelden”.

\* \*

Tenslotte acht ik het gewenscht om in de stadsgemeente-ordonnantie een bepaling op te nemen van gelijke strekking als artikel 119a der regentschapsordonnantie, betreffende het toezicht van het college van gedeputeerden op de financiën der stadsgemeenten.

Deze bepaling dient m. i. te worden opgenomen onder hoofdstuk 10 „Het hooger toezicht op de stadsgemeenten” en zou kunnen luiden als volgt:

#### Artikel . .

1. Het college van gedeputeerden kan te allen tijde een onderzoek instellen, zoo noodig met

\*) Zie het hierna nog te noemen nieuwe artikel omtrent het hooger toezicht op de financiën door het college van gedeputeerden.



deskundigen bijstand, dan wel doen instellen naar de administratie en het ontvangen, bewaren, betalen of afleveren van gelden, geldswaarden en goederen van de stadsgemeente, kassen en voorraden opnemen en doen opnemen en op het financieel beheer in het algemeen contrôle uitoefenen.

2. Van de bevinding wordt na afloop van het onderzoek een proces-verbaal opgemaakt, hetwelk onverwijld ter kennis van het college van burgemeester en wethouders wordt gebracht.

W. van der PEIJL.

Semarang, 10 Januari 1934.

## UIT DEN VOLKSRAAD.

### Opheffing van de regentschappen Koetoardjo, Kraksaän en Sampang.

Uit de Memorie van Antwoord (ond. 101-stuk 5) wordt in aansluiting aan blz. 19 van Locale Belangen van 16 Januari jl. het volgende overgenomen:

Reeds ruim een jaar geleden is het onderzoek naar de mogelijkheid van samenvoeging van regentschappen aangevangen, zoodat de opmerking ongegrond is, dat hierbij niet de noodige voorzichtigheid wordt betracht. Het vraagstuk van de opheffing van kleine gemeenten en oplossing daarvan in regentschappen heeft andere zijden dan de opheffing en samenvoeging van regentschappen. Komt de samenvoeging van regentschappen neer op een combinatie van twee gelijkstandige gemeenschappen van denzelfden aard en staatkundige structuur, de oplossing van een stadsgemeente in een regentschap beteekent, dat een einde wordt gemaakt aan een eigen stedelijk bestaan. Overigens is ook dit laatste vraagstuk in een vergevorderd stadium van bewerking.

Met het oordeel van die leden, die betoogden dat samenvoeging van regentschappen niet altijd uit een oogpunt van decentralisatie nadeelig behoeft te zijn, wordt ingestemd. Immers het behoeft wel geen betoog, dat een samenvoeging van kleine en als zelfstandige gemeenschap nog niet geheel volgroeide regentschappen met zich kan brengen een concentratie van krachten, welke leiden moet tot een versteviging van het zelfstandig bestaan van deze gemeenschappen. Dit neemt niet weg dat van een algemeene opheffing van regentschappen geen sprake zal zijn.

Naar aanleiding van de door die leden, die principieele bezwaren tegen de samenvoeging hebben, geopperde suggesties, wordt er nog op gewezen, dat de uit deze combinaties te bereiken bezuinigingen van  $\pm$  f 50.000 per regentschap, is een vermindering op de eigenlijk gezegde bestuurs-

uitgaven, welke uitsluitend door de samenvoeging kan worden bereikt. Daarnaast staat echter de mogelijkheid van een vermindering op de landsuitkeeringen aan de regentschappen, welke als bezuinigingsmaatregel meer effect zal hebben bij samenvoeging, dan indien, zooals door de hier aan het woord zijnde leden betoogd wordt, gestreefd zal worden naar een bezuiniging per regentschap, zonder dat een samenvoeging plaats vindt. Inderdaad is op de landsuitkeering aan het regentschap Kraksaän met behulp van het regentschapsbestuur reeds een groote bezuiniging mogelijk gemaakt.

Inderdaad zijn nog eenige andere combinaties van regentschappen in overweging. Waar hieromtrent nog geen beslissing is genomen kan nog niet worden aangegeven welke deze combinaties zijn.

Door de heeren Soejono, Soetardjo en Ratu Langie, werd de volgende motie ingendiend en aangenomen in de vergadering van het College van Gedelegeerden van 27 December:

Het College van Gedelegeerden,  
gehoord de debatten,

van oordeel, dat de opheffing van de regentschappen en regentschapsraden van Koetoardjo en Sampang in zooverre slechts als een proef dient te worden beschouwd, dat, mocht in de toekomst de economische en financiële toestand van het Land zich ten gunste wijzigen, de maatregel ongedaan worde gemaakt,

verzoekt der Regeering met deze zienswijze wel rekening te willen houden.

## DECENTRALIANA.

**Bijstorting op aandeelen N. V. „Volkshuisvesting te Cheribon”.** B. en W. van Cheribon hebben dd. 14 December j.l. zich als volgt tot den Stadsgemeenteraad gewend:

Blijkens de jaarrekening over 1932 van de N. V. „Volkshuisvesting te Cheribon” bedroeg het verlies over dat jaar f 11.079.66 en dat over vorige jaren f 1065.32, zoodat de vennootschap totaal een deficit heeft van f 12.144.98.

Teneinde de vennootschap voor verdere tekorten zooveel mogelijk te vrijwaren, zijn verschillende maatregelen getroffen.

Zoo wordt ten aanzien van de verhuur een meer vlotte werkwijze toegepast, hetgeen is vergemakkelijkt door deze verhuur in particuliere handen te geven.

Voorts wordt getracht tot conversie van een der aangegane leening te komen, waarbij de looptijd in stede van op 20 jaar wordt gesteld op 40 jaar.

Niettemin heeft de Regeering het noodig ge-



oordeeld over te gaan tot bijstorting van een bedrag van f 30.000.— op het aandeelenkapitaal.

Ingevolge artikel 5 van de statuten bedraagt het aandeelenkapitaal der vennootschap *zes honderd zeventig duizend gulden*, verdeeld in vijfhonderd aandeelen A (Gouvernement), elk groot duizend gulden, en honderd zeventig aandeelen B, elk groot duizend gulden.

Bij den aanvang der vennootschap in 1926, werd door de beide aandeelhouders op de aandeelen tien procent gestort.

Thans is bij Gouvernementsbesluit van 26 October 1933 No. 9 6<sup>0</sup>/<sub>10</sub> op het aandeelkapitaal bijgestort en zal de Gemeente het zelfde moeten doen, hetgeen neerkomt op een storting van f 10.200.—

Uw Raad wordt in overweging gegeven daartoe wel ondervolgend concept-besluit te arresteren.

**Opheffing Gemeenten Blitar en Sawah Loento.** Naar de Locomotief verneemt, staat het thans vast dat van de kleine gemeenten zullen worden opgeheven Blitar en Sawah Loento.

## ADMINISTRATIEVE JURIS- PRUDENTIE.

**85. Verbod aan raadsleden om werken, leveringen en transporten ten behoeve van stadsgemeenten aan te nemen enz. of deel te nemen aan onderhandsche pacht van hare goederen.**

### *Inleiding.*

De onderwerpelijke aangelegenheid heeft reeds vroeger tot veel gedachtenwisseling in pers en tijdschriften aanleiding gegeven. De kwestie-Schuling gaf in de Volksraadzitting 1929/1930 aanleiding tot uitvoerige debatten en tot het indienen van een motie—welke echter werd verworpen—waarin tot uitdrukking werd gebracht, dat de Regeeringsuitspraak ter zake werd betreurd. (Hand. Volksraad, zittingsjaar 1929/1930, blz. 1813, 1825, 1830, 1834, 2080, 2092 e. v., 2103, 2105, 2086 en 2154).

De in den hieronder afgedrukten brief van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur aangegeven hoofdbeginselen, waarmede de Regeering instemt blijkens een B. G. S. van 7 November 1933, sluiten zich *niet* geheel aan bij het betoog, dat de toenmalige Adviseur voor de Decentralisatie in de vergadering van den Volksraad van 11 Februari 1930 (Hand. blz. 2080 e. v.) met betrekking tot het geval-Schuling heeft gehouden. Toenmaals werd verklaard, dat bij leveranties, aanbestedingen, huurovereenkomsten e. d. de wetgever reeds de *mogelijkheid* van verleiding tot onzuivere in-

menging heeft willen *voorkomen*, en „Leid ons niet in verzoeking” de grondgedachte is geweest.

Had de Indische wetgever in artikel 8 S. G. O. echter elke *mogelijkheid* tot onzuivere inmenging van belangen willen *voorkomen*, dan had hij die sanctie op de overtreding der verbodsbepalingen zeker imperatief en niet facultatief gesteld, zooals o. m. in de artikelen 14 en 15 S. G. O. is geregeld. De wetgever heeft niet zoozeer het moreel van het gemeenteraadslid willen beschermen, doch hij heeft willen waken tegen benadeeling van het algemeen belang door een actie, welke in het eigen belang haar oorzaak vindt.

Dr. H. J. LEVELT.

DEPARTEMENT VAN  
BINNENLANDSCH  
BESTUUR.

BATAVIA, den 25sten Sept. 1933.

(Kantoor voor de  
Decentralisatie)

Aan

No. Dec. 691/1/8.—

Zijne Excellentie den  
Gouverneur-Generaal.

Onderwerp :

Toepassing van artikel 8  
Stadsgemeenteordonnantie.—

1. Ik enz.

2. Deze aangelegenheid komt neer op een verzoek aan de Regeering Haar standpunt te willen uiteenzetten ten aanzien van het bepaalde in artikel 8, eerste lid, sub d van de Stadsgemeente-ordonnantie en de daarmede overeenkomende voorschriften in de artikelen 8 van de Provincie- en de Regentschapsordonnantie en artikel 9 van de Locale raden-ordonnantie.

3. Het College van Gedeputeerden van Midden-Java heeft in verband met het destijds bestaand voornemen van de afdeeling Semarang van de Vaderlandsche Club om den heer W. K. R. DIEMONT candidaat te stellen voor het lidmaatschap van den stadsgemeenteraad, <sup>1)</sup> den Burgemeester van Semarang de vraag voorgelegd, of de heer DIEMONT door in den raad zitting te nemen niet in strijd zou handelen met genoemd artikel 8, eerste lid, sub d der Stadsgemeente-ordonnantie, aangezien de heer DIEMONT chef van de Afdeeling Vervoersdienst bij de Semarang-Joana-Stoomtram-Maatschappij is, en deze maatschappij met de gemeente Semarang een overeenkomst inzake exploitatie van de stadstramlijnen heeft gesloten. Het College was van oordeel, dat het zitting nemen van den heer DIEMONT wellicht niet geoorloofd zou zijn, waar het raadsleden krachtens meergenoemde bepaling verboden is middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan on-

<sup>1)</sup> De heer Diemont is sedert verkozen en toegelaten als lid van den gemeenteraad en heeft wegens vertrek het lidmaatschap wederom neergelegd.



derhandsche pacht van goederen of rechten van de stadsgemeente.

4. Waar thans door het College van Gedeputeerden van Midden-Java een nadere uitspraak van de Regeering wordt gevraagd, terwijl in den Volksraad <sup>1)</sup> bij de behandeling van de begroting voor dit jaar door het lid BLAAUW inlichtingen zijn gevraagd over een door genoemd College gegeven interpretatie van artikel 8 lid 1 onder c der Provincie-ordonnantie inzake de toetreding als lid van den Provincialen Raad van Ir. W. F. K. Hardeman, werktuigkundig-technisch adviseur van de Zustermaatschappijen, meen ik dat het aanbeveling verdient, om, afgescheiden van hetgeen te dezer zake reeds vroeger werd te kennen gegeven, nogmaals principieel in beschouwing te nemen, wat de draagwijdte van de betreffende wetsbepalingen is. Aangezien het verbod onder c van artikel 8 in strekking overeenkomt met het verbodsvoorschrift onder d, moge ik volstaan met in het bijzonder laatstbedoelde bepaling te bespreken, met inachtneming van de onderlinge verschillpunten.

5. In de eerste plaats dan zou ik willen opmerken, dat het gestelde verbod, zoowel in c als in d, is een verbod voor *leden van den raad*. Het betreft dus niet personen, die *nog geen* raadslid zijn. De ratio van de in artikel 8 neergelegde verbodsvoorschriften brengt toch mede dat een overtreding daarvan zich eerst kan voordoen na de toelating als raadslid, dus op het oogenblik dat de betrokkene volgens de wettelijke bepalingen als zoodanig kan optreden (artikel 56 Stads-gemeente-ordonnantie) en niet voor of bij de toelating, d.w.z. dat bij het onderzoek van de geloofs-brieven, dus of een verkozene tot raadslid kan worden toegelaten, dit punt geen gewicht in de schaal mag leggen. <sup>2)</sup> Intusschen behoeft dit niet mede te brengen, dat het verbod alléén betrekking heeft op handelingen, waartoe iemand eerst als raadslid overgaat. Immers het verbod op zichzelf kan van zoodanigen inhoud zijn, dat het betreft een voortgezette handeling, die een aanvang kan hebben genomen, reeds vóórdat het raadslidmaatschap werd verkregen.

6. Een voorbeeld van een dergelijk verbod is dat, gesteld onder a van artikel 8. Verboden is daarin rechtsgedingen, waarin de stadsgemeente betrokken is, als advocaat of procureur werkzaam te zijn. „Het werkzaam zijn” is een duidelijk voortgezette handeling, zoodat het raadslid, dat reeds voor zijn toelating als zoodanig in zulk een geding werkzaam was, door dit verbod getroffen wordt.

De advocaat, die zich in deze positie bevindt, zal dus of zich van deze rechtsgedingen hebben los te maken, of hij zal als raadslid hebben af te treden. De zelfde figuur doet zich voor in het geval bedoeld onder c van artikel 8, waarin het verbod is neergelegd *deel te hebben* hetzij rechtstreeks hetzij zijdelings aan werken enz. ten behoeve van de stadsgemeente.

7. Het gestelde onder d ziet echter niet op een *voortgezette handeling*. Verboden toch is het *deelnemen* aan onderhandsche pacht van goederen of rechten van de stadsgemeente. De nadruk moet er hier op gelegd worden, dat niet gesproken wordt van „deel hebben”, doch van „deelnemen”. De schrijvers zijn het er in het algemeen over eens dat de keuze van dit woord tengevolge heeft, dat de verboden handeling moet gepleegd zijn *nadat* de hoedanigheid van raadslid werd verkregen. Ter staving van de hier weergegeven opvatting moge ik aanhalen hetgeen voorkomt op blz. 91 van het werk van Van Loenen „De Gemeentewet” 1ste deel:

„Aangezien de wet het woord *deelnemen* en „niet *deelhebben* gebruikt, bestaat er verschil van „meening over de vraag, of het verbod slechts „slaat op het aangaan eener verbintenis *gedurende* „het lidmaatschap.

„Deelnemen toch kan aanduiden een handeling, „*deelhebben* een toestand.

„Ten opzichte van pacht is het vrij zeker dat „uitsluitend het werkelijk deelnemen, n.l. de handeling is bedoeld” . . . . . (De onderstrepingen zijn van den schrijver).

8. Staat dus in de eerste plaats vast, dat de verboden handeling moet gepleegd zijn *posterieur* aan het verkrijgen van het raadslidmaatschap, een tweede vraag is, in hoeverre de draagwijdte reikt van de woorden: „deelnemen aan onderhandsche pacht van goederen of rechten van de „stadsgemeente”.

9. Gelijk uit de evenaangehaalde plaats uit Van Loenen volgt, is deze schrijver van oordeel, dat het verbod niet verder reikt dan het *deelnemen* aan de *handeling van het tot stand komen* van de verboden overeenkomst. Het woord „deelnemen” gaat dus ook niet verder, — wederom ook naar de meening van de meeste schrijvers over dit onderwerp — dan te omvatten de werkelijke actieve deelneming aan het tot stand brengen van een overeenkomst, en dat wel direct of middellijk. Nu is het constateeren van het feit, dat men direct actief deelneemt aan het tot stand komen van een overeenkomst, niet moeilijk, zooals in het geval-SCHULING is gebleken.

Veel bezwaarlijker is het echter tot de conclusie te geraken, dat iemand als raadslid middellijk heeft deelgenomen aan een bepaalde overeenkomst. Daarbij komt nu nog dat de beantwoording van

<sup>1)</sup> Zie Handelingen zitting 1932/1933 blz. 1107, 1314 rechterkolom, 1438 en 1475 rechterkolom.

<sup>2)</sup> Zie Van Loenen: De Gemeentewet, deel I, blz. 91; Oppenheim 5e druk, deel I blz. 276 noot 3 juncto blz. 238 noot 1.



deze vraag nog geen uitsluitsel geeft over de al of niet toepassing van de sanctie op het verbod in artikel 14 en artikel 15 der Stadsgemeente-ordonnantie gesteld, nl. het vervallen verklaard of ontheven worden van het raadslidmaatschap. Immers deze artikelen — met de analoge bepalingen in de Provincie-ordonnantie en de Regentschapsordonnantie <sup>1)</sup> — stellende toepassing van deze sancties *facultatief*. Op de overtreding van het gebod volgt dus niet noodzakelijk de vervallenverklaring dan wel ontheffing. Deze straf zal eerst worden uitgesproken als de omstandigheden zoo liggen, dat het blijkt dat het betrokken raadslid van zijn positie als zoodanig gebruik heeft gemaakt om iets te zijnen voordeele tot stand te brengen.

10. De bedoeling, welke aan de onderwerpelijke verbodsbepalingen ten grondslag ligt, zal men scherp voor oogen moeten houden. Hierop zal alle nadruk moeten vallen, omdat deze bedoeling de toepassing beheerscht van het artikel, resulterende in het mogelijk gestelde gevolg van verlies van het lidmaatschap bij overtreding der betreffende verbodsbepaling. In een nota van den toenmaligen Adjunct-Regeringscommissaris voor de Decentralisatie, H. COLYN, van 14 December 1907, handelende over het hooger reeds gemelde geval, dat zich voordeed met betrekking op den toenmaligen Afdeulingsraad van Deli, omschreef deze hoofdamtenaar de strekking van de verbodsvorschriften op m.i. juiste wijze aldus: „De wetgever heeft het *belang* van het locale „ressort willen beschermen, *niet* de gewetens der „raadsleden willen bewaken. Derhalve moet „bij twijfelachtige gevallen de interpretatie van „artikel 9 (Locale raden-ordonnantie) uitgaan van dat *belang*”.

11. Of zooals Oppenheim (Van der Pot), 1ste deel (5e druk) bldz. 275, als zijne meening uitdrukt: het waken tegen „gebleken aperte, opzettelijke „zucht om de publieke betrekking dienstbaar te maken aan persoonlijk winstbejag”.

12. Nu neemt deze duidelijke beteekenis van het artikel niet weg, dat zooals trouwens ook in de zeer varieerende jurisprudentie tot uitdrukking komt, telkens een andere opvatting kan rijzen ten aanzien van de vraag in hoeverre er inderdaad sprake is van beïnvloeding door het persoonlijk belang, doch deze onzekerheid kan er slechts toe leiden het standpunt in te nemen, om, met inachtneming van eenige vaststaande richtlijnen, overigens *elk voordoend geval op zichzelf* te beoordeelen. Daarbij zal dan uitdrukkelijk moeten worden overwogen of inderdaad van eenige handeling hetzij rechtstreeks hetzij zijdelings, dan wel onmiddellijk of middellijk van de zijde van het raadslid sprake is, waardoor het publiek belang in de in

artikel 8 c en d der Stadsgemeente-ordonnantie (en andere overeenkomstige bepalingen in de Provincie-ordonnantie, Regentschapsordonnantie en Locale raden-ordonnantie) bedoelde gevallen in gevaar gebracht of geschaad is. De beoordeeling hiervan is in de eerste plaats overgelaten aan den raad (zie o. a. de artikelen 8 lid 2 en 14 der Stadsgemeente-ordonnantie), voorts aan Gedeputeerden (artikel 15 lid 1 onder c der Stadsgemeente-ordonnantie) en ten slotte in beroep of krachtens het vernietigingsrecht door den Gouverneur-Generaal (artikel 15 lid 2 en artikel 144 der Stadsgemeente-ordonnantie).

13. In dit verband merk ik op dat bij de laatste wijziging van de Nederlandsche Gemeentewet een gelijk stelsel is ingevoerd als in onze wet is vervat. Voor die wijziging toch was de vervallenverklaring *niet* facultatief (artikel 26 oud), terwijl thans artikel 28 de schorsing facultatief stelt. De toelichting tot deze wijziging luidt:

„Het verlies van het raadslidmaatschap . . . . „wordt facultatief. Elk geval kan dan op zichzelf „worden beschouwd; met goede trouw en opzettelijk verzuim kan worden rekening gehouden en „verlies van raadslidmaatschap zal slechts behoeven „te volgen als een stellige daad is gepleegd, „waarbij het raadslid het gewicht van zijn lidmaatschap in de schaal heeft geworpen, om de „levering te doen toevallen aan een leverancier „of aan een onderneming, bij wiens of welker „zaken hij is geïnteresseerd.” <sup>1)</sup>

14. Ook in Nederland ziet men het ook in onze wet gestelde analoge voorschrift omtrent verboden levering (Stadsgemeente-ordonnantie artikel 8, eerste lid, sub c) dus thans zoo in, dat ieder geval op zichzelf zal moeten worden beschouwd.

15. Aan de hand van het vorenstaande kom ik derhalve met betrekking tot de toepassing van artikel 8 der Stadsgemeente-ordonnantie, in het bijzonder voor wat aangaat de bepaling in lid 1 onder d, waarop het onderwerpelijk schrijven van Gedeputeerden betrekking heeft, tot de navolgende vier hoofdbeginselen:

1. de verbodsbepalingen gelden voor *raadsleden* en kunnen dus niet bij de toelating in beschouwing genomen worden.
2. de deelneming is posterieur aan de toelating als raadslid;
3. het middellijk of onmiddellijk deelnemen beperkt zich tot het tot stand brengen van de handeling zelve, aldus de afsluiting van de acte; <sup>2)</sup> en
4. de beoordeeling of de sanctie zal moeten

<sup>1)</sup> Vgl. Kooiman: Parlementaire Geschiedenis Herziening Gemeentewet 1931, blz. 91.

<sup>2)</sup> Dit hoofdbeginsel geldt niet voor alle gevallen omschreven onder c van art. 8, omdat deze verbodsbepaling ook slaat op voorgezette handelingen.

<sup>1)</sup> Zie ook art. 7 lid 4 onder d van het Decentralisatie-Besluit.



plaats hebben, geval voor geval, met inachtneming van alle omstandigheden.

16. Deze hoofdbeginselen sluiten niet geheel aan bij het betoog dat de toenmalige Adviseur voor de Decentralisatie in de vergadering van den Volksraad van 11 Februari 1930 (Zie Handelingen blz. 2080 e.v.) met betrekking tot het hoogervermeld geval-SCHULING heeft gehouden. Blijkens de betreffende Handelingen (blz. 2081 rechterkolom bovenaan) is verklaard, dat bij leveranties, aanbestedingen, huurovereenkomsten en nog in andere gevallen de wetgever reeds de *mogelijkheid* van verleiding tot onzuivere inmenging heeft willen voorkomen en „Leid ons niet in verzoeking” de grondgedachte is geweest, terwijl op blz. 2083 linker kolom het standpunt der Regeering als volgt wordt omschreven: „dat bij „overtreding slechts dan geen beëindiging van het „raadslidmaatschap behoeft plaats te hebben, wanneer kan worden aangetoond, dat de mogelijkheid „van vermenging van persoonlijk en algemeen „belang uitgesloten is of was.” Hoewel het te ver zou voeren uitvoerig op het toen gehouden betoog in te gaan, meen ik toch goed te doen op deze beide verklaringen de aandacht te vestigen, omdat ik daartusschen iets tegenstrijdigs zie. Met name acht ik het niet geheel juist dat de Indische wetgever in artikel 8 elke *mogelijkheid* tot onzuivere vermenging van belangen heeft willen voorkomen. Ware dit zoo, dan had de wetgever de sanctie op de overtreding der verbodsbepalingen imperatief gesteld en niet facultatief, zooals o. m. in de artikelen 14 en 15 der Stads-gemeente-ordonnantie is geregeld. Juister wordt het standpunt dan ook belicht in de tweede hierboven door mij geciteerde verklaring van Mr. COHEN STUART, welke als geheel in overeenstemming is met de door mij aangegeven gedragslijn. Dat overigens de grondgedachte der betreffende verbodsbepalingen niet is geweest „Leid ons niet in verzoeking”, m. a. w. dus dat de wetgever hier niet zoozeer het moreel van het gemeenteraadslid heeft willen beschermen, als wel heeft willen waken tegen benadeeling van het algemeen belang, door een actie, welke in het eigen belang haar oorzaak vindt, heb ik hiervoren reeds uiteengezet.

17. Hoe dit ook zij, er zijn zooals uit de over deze bepalingen handelende lectuur maar al te spoedig blijkt, en zooals trouwens ook in den Volksraad naar voren is gekomen, zooveel afwijkende meeningen over de juiste toepassing der hierbesproken verbodsbepalingen, dat het m. i. geen nut heeft te trachten naar de klassieke opvatting van den wetgever te speuren. Ik meen dat de juiste weg is, dat de Regeering Haar standpunt bepaalt op een wijze als naar Haar oordeel het meest strookt met de strekking der meer-

bedoelde bepalingen, bezien in het licht der h. t. l. bestaande maatschappelijke verhoudingen. Hoewel voorop moet staan dat gewaakt dient te worden tegen aantasting van de zuiverheid van de beslissingen der openbare raden in zaken, welke aan hun hoede zijn toevertrouwd, zal men h. t. l. wel voor oogen moeten houden, dat goede bibit voor deze raden in vele gevallen schaarscher is dan in Nederland en een al te scherpe houding in de toepassing er toe zal leiden dat tal van geschikte kandidaten in dienst van particuliere lichamen, welke handelsbetrekkingen onderhouden met de betrokken openbare lichamen, van het lidmaatschap zullen moeten worden uitgesloten.

18. Daarentegen blijft het uiteraard zaak de oogen niet te sluiten voor zeer positieve gevaren, welke de practijk in dit opzicht te zien geeft.

19. Op grond van het vorenstaande kom ik derhalve tot de conclusie, dat in het geval-DIEMONT geen reden voor de meening bestaat, dat daarop artikel 8 lid 1 onder d van toepassing moest worden geacht. Immers het pacht-contract van de gemeente Semarang met de zustermaatschappijen is anterieur aan een raadslidmaatschap van den heer DIEMONT, zoodat van deelnemen aan die overeenkomst zijnerzijds geen sprake zou zijn geweest en zich hier dus ook geen overtreding van de verbodsbepaling onder d zou hebben voorgedaan. Rest nog de eventuele—in het schrijven van Gedeputeerden niet ter sprake gebrachte—mogelijkheid dat de heer DIEMONT als lid van den gemeenteraad door zijn relatie met evengenoemde maatschappij op andere wijze misbruik zou kunnen maken van zijn publiek-rechtelijke functie voor persoonlijk, eigen belang.

20. Zooals reeds uiteengezet, biedt de wet voldoende gelegenheid een eventuele overtreding van eenige door de wet gestelde verbodsbepalingen te constateeren en daarop zoo noodig de sanctie van vervallen-verklaring van het lidmaatschap toe te passen. Afgescheiden echter hiervan kan ik mij derhalve geheel aansluiten bij de meening van die leden van het College van Gedeputeerden, die van oordeel blijken te zijn, dat de verbodsbepaling van artikel 8 lid d in verband met het bestaande pachtcontract niet kan slaan op het geval-DIEMONT. Of deze heer al dan niet een winstaandeel geniet, kan hier dus buiten beschouwing blijven.

Het wil mij voorkomen dat de hierboven aangegeven hoofdbeginselen de gewenschte wijze van toepassing der meerbedoelde verbodsbepaling voldoende markeert. Ik ontveins mij niet, dat de beoordeeling van elk geval op zichzelf zijn eigenaardige moeilijkheden zal blijven veroorzaken, zoo bijv. wat aangaat de vraag of het eigen belang inderdaad slechts afgemeten kan worden naar het al of niet hebben van een winstaandeel

dat  
de  
stell  
een  
met  
stan  
sing  
van  
derg  
van  
het  
trek  
stre  
2  
den  
dat  
op  
aspl  
van  
mee  
aanl  
hebl  
cons  
aarc

A  
geen  
Bin  
No.  
Java

D  
mee  
nink  
ove  
verl  
toeg  
Bes  
heir

A  
H  
gest  
D  
zett  
dees  
van  
zijn  
C  
ben  
Nec  
wet  
slot  
daa



dat de betrokkene geniet bij zijn firma, of van de mate van zulk een winstaandeel. Ik acht het stellig niet onmogelijk, dat het in dienst zijn bij een firma, welke handelsbetrekkingen onderhoudt met een openbaar lichaam, onder bepaalde omstandigheden voldoende kan zijn voor de toepassing van de sanctie. Het ligt echter in de lijn van de door mij aangegeven hoofdbeginselen, dat dergelijke personen niet *a priori* uitgesloten zijn van het lidmaatschap, doch bij de uitoefening van het lidmaatschap goed zouden doen zich te onttrekken aan elke medebemoeienis, welke rechtstreeks of zijdelings deze betrekkingen raakt.

21. Men zou zich b. v. het geval kunnen indenken dat een deelgenoot van een handelslichaam, dat geregeld asphalt levert aan een gemeente, zich op actieve wijze mengt in een plan tot algeheele asphalteering van het wegennet. Een aanneming van een zoodanig plan zou uiteraard leiden tot meerdere asphaltaankoop, zoodat in zulk geval aanleiding zou kunnen bestaan „zijdelings deelhebben” als bedoeld in artikel 8 lid 1 onder c te constateeren. Er kunnen zich in dit opzicht uiteraard tal van variaties voordoen.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur,  
Namens dezen:

De Adviseur voor de Decentralisatie,

#### Aanteekeningen.

*Alinea 5 van het uittreksel uit den tot de Regeering gerichten brief van den Directeur van Binnenlandsch-Bestuur ddo. 25 September 1933 No. Dec. 69f/1/8; Provinciaal Blad van Oost-Java 1933, bl. 868—871.*

De Indische Regeering wijkt terecht af van de meening der Nederlandsche, blijkend uit het Koninklijk besluit van 5 Juni 1925, als zoude een in overtreding van artikel 24 (oud) Gemeentewet verkeerend lid niet tot den raad kunnen worden toegelaten; Gemeentestem 3853; Administratieve Beslissingen 1925, bl. 377; Bool, bl. 198; Oppenheim I 277; Elenbaas I 169.

#### Alinea 6.

Hier is het *deel hebben* van art. 8 (1) c gelijkgesteld met het *werkzaam zijn* van letter a.

De gelijkstelling van beide figuren als voortgezette *handelingen* miskent het verschil, dat het *deelhebben* (in een levering) zonder eenig ingrijpen van den betrokkene voortgaat, doch het *werkzaam zijn* (in een rechtsgeding) niet.

Op het betoog van Bool (bl. 197) dat *deelhebben* hetzelfde beteekent als *deelnemen*, steunt voor Nederland, waar artikel 24 (nieuw 26) Gemeentewet alleen van *deelnemen* spreekt, de al te strenge slotsom, dat den leden *elk belang* zelfs zonder een daad hunnerzijds wordt ontzegd; voor Indië leidt

dit betoog tot de wellicht al te soepele opvatting, dat het *deelhebben* buiten het verbod valt, tenzij na ingang van het lidmaatschap door een *daad* bevestigd.

Door den eisch van een *daad* ook te stellen bij artikel 8 (1) c, wischt men de in alinea 7 getrokken grens tusschen c en d uit.

Eischt men een na ingang van het lidmaatschap verrichte *daad*, dan valt het enkele gestand doen van een vooraf gesloten onopzegbare, overeenkomst buiten het verbod, een door Van der Pot (Oppenheim I 277 noot) en Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (besluit van 9 Juni 1926, Weekblad voor Gemeentebelangen 1926, bl. 237) verdedigde beperking van deszelfs werking.

#### Alinea 9.

De Nederlandsche Gemeentewet kende geen dispensatie van het verbod en verbindt aan overtreding *dwingend* schorsing en vervallenverklaring.

De jongste herziening heeft de sanctie *facultatief* gesteld en zodoende een bevredigende regeling verkregen.

*Dispensatie* van het verbod heeft wel zin als alternatief voor, dus in de plaats van, doch niet naast de facultatiefstelling der sanctie op zijne overtreding; waartoe toch dient het, den Gemeenteraad in art. 8 (2) Stadsgemeente-ordonnantie de bevoegdheid te geven, zich zelf de vrije toepassing van art. 14 en het College van Gedeputeerden die van art. 15 (1) c onmogelijk te maken?

Oppenheim (I 281) ontraadt op grond van door Kleintjes (Koloniaal Tijdschrift XIV 600) medegedeeld Indisch misbruik, de mogelijkheid van dispensatie ook in Nederland te openen.

#### Alinea's 9 en 13.

Voor de toepasselijkheid van het verbod is het in deze alinea's omschreven element: invloed als raadslid ten behoeve van de totstandkoming van een levering of pacht uitgeoefend, niet van belang; aldus de brief van het College van Gedeputeerden van den provincialen raad van Midden-Java van 5 April 1930, J 138/1/13; Provinciaal Blad 1930, bl. 172; anders: Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland 14 December 1931, Weekblad Gemeentebelangen 1932, bl. 19.

Dezelfde factor kan echter wel zwaar wegen wanneer, nadat de toepasselijkheid van het verbod is komen vast te staan, de opportuniteit van het toepassen der sancties moet worden beoordeeld.

Blijkens het K. B. van 18 Mei j.l. (Luttenberg 1933, bl. 223) schakelt de Kroon dezen factor uit, wanneer bij het betrokken raadslid twijfel bestaat omtrent de vraag, of de verbodsbepaling op hem van toepassing is; Zij wijkt zodoende af van de in de besproken alinea 13 aangehaalde Memorie



van Toelichting bij het ontwerp der wet in Nederlandsch Staatsblad 1931, no. 41.

*Alinea 15 onder 4.*

Evenzeer als bij de onder dit nommer bedoelde toepassing van de op artikel 14 en artikel 15 der Stads gemeente-ordonnantie steunende sancties, moet ook bij de verleening van dispensatie krachtens artikel 8 (2) *geval voor geval* worden beoordeeld; aldus brief van den Gouvernements Secretaris, aangehaald in het Jaarverslag der Provincie Oost-Java 1929, bl. 78.

*Alinea 20.*

De Regeering neemt aan: „dat het in dienst zijn bij een firma, welke handelsbetrekkingen onderhoudt met een openbaar lichaam, onder bepaalde omstandigheden voldoende kan zijn voor de toepassing van de sanctie”.

Hierbij ziet Zij ten onrechte af van het door „deel” uitgedrukte vereischte, dat het raadslid belang hebbe bij de verboden transactie; in overeenstemming met hare uitspraak: Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, 17 Augustus 1932, Gemeentestem 4223; Weekblad voor Gemeentebelangen 1932, bl. 284.

Tenslotte worde opgemerkt, dat de door de Regeering gegeven uitlegging van artikel 8 (1) c. Stads gemeente-ordonnantie enz. tevens een leidraad inhoudt voor de toepassing van artikel 120 Stads gemeente-ordonnantie enz., dat *dezelfde* handelingen verbiedt aan ambtenaren van Land, provincie stads gemeente enz.

Mr. D. H. LEDEBOER.

**86. Gedeputeerden Oost-Java. Besluit 14 Januari 1933 No. W 5/1/3.**

*Niet-ontvankelijk verklaring van een beroep, ingesteld tegen een beslissing van B. en W., waarbij een verzoek om een gunstiger voorwaarde in een krachtens de H. O. verleende vergunning is afgewezen.*

Door B. en W. van Soerabaja was vergunning verleend tot de oprichting van een warong o. m. onder de voorwaarde, dat de warong tusschen 11 uur n. m. en 4 uur v. m. gesloten moest zijn. Op een desbetreffend verzoek om het sluitingsuur te bepalen op 2 uur 's nachts werd den vergunninghouder medegedeeld, dat B. en W. geen termen konden vinden het verzoek in te willigen, overigens zonder opgave van eenige reden. Van deze beslissing is de vergunninghouder in beroep gekomen bij het College van Gedeputeerden, dat bij zijn beslissing o. m. overwoog,

— dat in de H. O., in tegenstelling met artikel 12 lid 2 en 3 der Hinderwet, geenerlei voorziening

is getroffen voor de wijze, waarop een aan een vergunning verbonden voorwaarde kan worden opgeheven of gewijzigd;

— dat als gevolg hiervan evenmin in de H. O. is geregeld, op welke wijze het beroep kan worden ingesteld bij een weigering tot opheffing of wijziging van een aan een vergunning verbonden voorwaarde;

— dat het College van Gedeputeerden derhalve niet bevoegd is in deze zijn tusschenkomst te verleenen.

Adressant werd mitsdien in het door hem ingestelde beroep niet-ontvankelijk verklaard.

N. B. Zooals bekend (Vgl. Locale Belangen 1/4-1933 jg. XX afl. 7 Adm. jur. No. 31) komt het der Regeering aangewezen voor om, in geval een vergunninghouder ontheffing of verlichting van opgelegde voorwaarden wenscht, hem in overweging te geven een *nieuwe* vergunning aan te vragen onder andere (lichtere) voorwaarden; wordt op dit verzoek afwijzend beschikt, dat staat hem volgens art. 10 H. O. beroep open op het College van Gedeputeerden.

De aandacht zij er op gevestigd, dat de afwijzende beschikking daarin zal moeten bestaan, dat de nieuwe vergunning onder dezelfde voorwaarden als de oude wordt verleend. Wordt de vergunningsaanvraag zonder meer geweigerd, dan kan de vraag rijzen, of de oorspronkelijke vergunning niet moet geacht worden tevens te zijn vervallen. Intusschen zal veel afhangen van de termen, waarin de afwijzende beschikking is gesteld. Desnoodig zouden Gedeputeerden in beroep een mogelijk ongewenscht gevolg kunnen redresseeren.

Mr. C. M. J. HERCKENRATH.

**MALEISCH GEDEELTE.**

**Pemilihan anggota<sup>2</sup> Raad Provincie Djawa Tengah jang dibatalkan.**

Pada hari Saptoe tanggal 20 Januari jtl. Raad Provincie baroe telah bersidang boeat pertama kali ialah ta'lain hanja bermaksoed hendak mengesahkan-geloofsbriefen<sup>2</sup> dari anggota-anggotanja dan mengidinkan atau tidaknja anggota<sup>2</sup> tadi boeat doedoek dalam raad. Berlainan dari jang soedah<sup>2</sup> maka ta'ada lain hal jang dimasoekkan dalam agenda, oleh karena berhoeboeng dengan kedjadian di Bandjarnegara, jang akan diperbentangkan dibawah ini, beloem dapat ditentoekan lebih dahoeloe, bahwa sekalian anggota<sup>2</sup> dapat diperolehkan doedoek dalam raad. Oleh karena itoeelah maka soeatoe hal jang terpending boeat persidangan jang pertama ialah mengangkat anggota<sup>2</sup> Madjelis Gedeputeerden tidak termasuk dalam agenda.



Bagaimanakah doedoeknja perkara ini? Oentoek terangnja diorainkanlah dibawah ini apa jang telah kedjadian didalam Kaboepaten Bandjarnegara dengan setjoekoepnja.

Menoeroet rapport commissie jang diangkatnja meloeloe oentoek memriksa geloo'sbrieven dan djoega menoeroet keterangan boepati Bandjarnegara, maka doedoeknja perkara adalah demikian:

Pada persidangan Raad Kaboepaten Bandjarnegara tertanggal 24 October 1933, persidangan mana diadakannja meloeloe oentoek memilih anggota<sup>2</sup> Raad Provincie Djawa Tengah, maka seorang anggota toean B. Boelstra tidak toeroet bersidang. Golongan Ollanda pada raad kaboepten ini mempoenjai doea wakil, ialah toean Boelstra terseboet dan toean de la Croix.

Pasal 22 dari Java-Province-Kiesordonnantie menentoekan, bahwa agar soepaja persidangan tadi absah, hendaklah berhadlir lebih dari separo dari barjaknja anggota raad. Oleh karena pada persidangan raad kapoepten tadi hanya toean Boelstra sadja jang ta' berhadlir, maka persidangan itoe hendaklah dihanggap sah. Akan tetapi toean de la Croix menolak kesempatan oentoek toeroet menjetem. Pada waktue itoe orang mengira, bahwa pemilihan boeat soeatoe golongan bangsa tidak boleh dilandjoetkan, apabila tidak lebih dari separo dari djoemblahnja anggota dari golongan itoe toeroet berhadlir. Pendeknja apa jang ditentoekan boeat persidangan seanteronja, itoelah dihanggap berlakoe djoega boeat masing<sup>2</sup> golongan. Oleh karena itoe maka diadakan persidangan raad kedoea kalinja lagi ialah pada tanggal 25 October, pada waktue mana diberi kesempatan pada anggota<sup>2</sup> golongan Ollanda oentoek toeroet stem, lantaran mana toean Boelstra dan de la Croix toeroet stem.

Demikianlah doedoeknja perkara. Siapa jang mengetahoei seloek beloeknja pemilihan maka dapatlah mengetahoei, bahwa doea kartoe dari doea<sup>2</sup> lid tadi tentoe dapat mepengaroehi ke-soedahannja pemilihan. Sebab doea<sup>2</sup> kartoe jang sesoenggoehnja haroeslah dihanggap tidak sah, toeroet terhitoeng ketika stemkantoor menetapkan kiesquotien, sedang oleh sebab kartoe<sup>2</sup> tadi tidak dihanggap „van onwaarde” oleh stemkantoor, nama<sup>2</sup> (pertama) dari kandidat jang dimoeatkan pada stemkaart itoe toeroet kebatja, sehingga mepengaroehi djoega hatsilnja pemilihan.

Oleh karena telah terdjadi hal-hal jang tidak senonoh itoe maka Raad Provincie Djawa-Tengah memoetoeskan :

*pertama* menolak doedoeknja sekalian anggota dari bangsa Ollanda, jang soedah terpilih *kedoea* memperidzinkan sekalian anggota<sup>2</sup> dari bangsa Priboemi dan Asing, jang soedah terpilih.

Poatoesan jang demikian itoe soedah selajaknja. Sebab bilamana doea anggota dari Kaboepaten

Bandjarnegara tadi tidak toeroet stem, maka bisa kedjadian djoega bahwa anggota jang pada waktue ini soedah dihanggap terpilih, sesoenggoehnja tidak dapat terpilih, sedangkan sebaliknya seorang djago jang pada waktue ini tidak terpilih sesoenggoehnja haroes dapat terpilih.

Oleh karena hanya doea stem sadja jang mepengharoei pemilihan ini, maka doegaän seperti diatas ini adalah ketjil kansnja akan bisa terboekti, akan tetapi menoeroet theorienja memang bisa kedjadian. Maka poatoesan dari Raad sebagaimana terseboet diatas ini soedah pada tempatnja.

Akan tetapi selain poatoesan tadi adalah soeatoe poatoesan poela jang ta'dapat kami setoedjoei. Poatoesan ini (liatlah soerat kabar de Locomotief tertanggal 22 Januari 1934) ialah memberi kesempatan pada Raad Kaboepaten Bandjarnegara oentoek mengadakan pemilihan lagi. Meskipun anggota dari bangsa Priboemi dan Asing soedah melakoekan koadjibannja dengan sebetoel-betoelnja, pada mareka diberi kesempatan poela oentoek toeroet stem. Soenggoehpoen aneh sekali! Lebih aneh lagi, agar soepaja stemman kedoea kali ini ta'mepengharoehi hatsilnja pemilihan, maka pemilihan ini akan dihanggap sebagai „formaliteit”. Mendjadi sedikit hari lagi kami akan dapat lihat anggota-anggota dari bangsa Priboemi serta Asing dari Raad Kaboepaten Bandjarnegara dengan memboeang ongkos dan tempo berpigian ke persidangan, kami akan lihat mareka mengisi kartoe<sup>2</sup> . . . . . jang nanti akan dihanggap ta'tertoelis alias ta'berharga soeatoe peser poen. Sebaliknya kami akan lihat doea anggota dari bangsa Ollanda mengoendjoengi persidangan raad oentoek toeroet stem, oentoek mengisi kartoe<sup>2</sup>, kartoe<sup>2</sup> mana akan dikirimkan ke stemkantoor Semarang oentoek dikoempoelkan poela dengan lain<sup>2</sup> kartoe jang soedah dihanggap absah.

Soenggoehpoen tidaklah kami mengarti sedikit-poen poatoesan jang demikian ini. Sebab poatoesan tadi sesoenggoehnja berarti memberi kesempatan poela pada orang jang ta'toeroet berhadlir boeat memberi soearanja. Adilkah poatoesan ini? Apakah sebabnja pada lain<sup>2</sup> anggota jang ta'toeroet berhadlir tidak diberi kesempatan lagi oentoek toeroet stem?

Selain dari itoe apakah maksoednja mengadakan persidangan lagi boeat Raad Raboepaten Bandjarnegara? Oentoek memperbaiki kesalahan? Sepandjang perasaän kami oesaha oentoek memperbaiki kesalahan ini adalah soeatoe kesalahan poela jang barangkali adalah lebih besar dari kesalahan jang pertama. Adapoen sebabnja demikian.

Soedah barang tentoe bisa kedjadian bahwa doea<sup>2</sup> toean dari bangsa Ollanda tadi pada persidangan tertanggal 25 October 1933 mengisinja kartoe<sup>2</sup> adalah kliroe, ta'menjoekoepi sjarat<sup>2</sup> sehingga dihanggap tidak sah oleh stemkantoor.



Sedikit hari lagi mereka diberi kesempatan oentoek mengisi kartoe<sup>2</sup> lagi. Sekarang, satelah dapat mendengar bagaimana sikapnja stemkantor tentangan hal menetapkan sah tidaknja soeatoe kartoe, mereka mengisi kartoe<sup>2</sup> dengan begitoe teliti sehingga kartoe-kartoe dihanggap absah?

Djika betoel demikian, maka timboellah pertanjaan: Adilkah hal jang seroepe ini? Hendaklah diperingati, bahwa beberapa anggota ta' berkesempatan memperbaiki kesalahannja, jang diboatkan ta' dengan sengadja pada waktoe pemilihan.

Inilah consequentienja poatoesan jang telah di tetapkan. Sepandjang perasaän kami hal jang terseboet diatas ini dengan moedah dapat diperbaiki dengan lain<sup>2</sup> djalan jang lebih sempoerna. Soeatoe djalan jang ta' mahal harganja serta ta' bakal menimboelkan ketidak-adilan, ialah sebagaimana djoega talah dikemoekan oleh seorang anggota Raad Provincie, demikian:

Doea-doea kartoe dari Kaboepaten Bandjarnegara jang diisinja oleh doea toean anggota bangsa Ollanda tadi lebih baik dihanggap tidak sah atapoen baik djoega dihanggap tidak tertoeis, sebab ditoelisnja pada persidangan tertanggal 25 October, jang sesoenggoehnja tidak sah. Inilah soedah seadil-adilnja.

Dengan moedah stemkantor nanti bisa mentjari dan mengeloearkan doea kartoe tadi, sebab dibelakang semoea kartoe<sup>2</sup> tertoeis namanja raad, dimana masing<sup>2</sup> pemilih mendjabat lidmaatschap. Satelah itoe kiesquotient ditetapkan, kartoe-kartoe dikotjok lagi, kemoedian ditetapkan poela siapa jang haroes terpilih menoeroet atoeran-atoeran jang telah ditentoeikan dalam Java-Province-Ordonnantie.

Kami pertjaja, bahwa oplossing jang kami gambarkan ini adalah sebenar-benarnja serta semoedah-moedahnja, sedang djoega ta' akan bertentangan dengan soeatoe oendang-oendang poen.

Sekarang timboellah pertanjaan: Apakah mengtiadakan 2 kartoe dari Bandjarnegara itoe bisa di sandarkan atas soeatoe oendang<sup>2</sup>?

Pertanjaan ini adalah soesah dapat dijawabnja. Sebetoelnja memang haroes dijawab dengan tidak. Akan tetapi poatoesan jang telah ditetapkan oentoek mengadakan persidangan lagi djoegalah ta' bersandar atas soeatoe oendang<sup>2</sup> poen, menjadi berdasar atas soeatoe logica dan fikiran sehat sadja.

Lain dari itoe patoetlah dikemoekakan disini bahwa djika kita hendak mentjari soeatoe oplossing jang berdasar atas peratoeran jang soedah ada dan berlakoe, maka diambillanlah poatoesan seperti berikoet.

Doea kartoe dari Bandjarnegara tadi djangan ditiadakan, akan tetapi hendaklah dihanggap tidak sah menoeroet patsal 37 ajat 2 sub c dari Provincie-Kiesordonnantie, sebab kartoe<sup>2</sup> itoe di'isinja tidak menoeroet atoeran<sup>2</sup> jang telah ditentoeikan ialah di

isi pada hari jang boekan mistinja pada persidangan jang tidak sah. Soenggoehpoen adalah „spitrongig" (tjari<sup>2</sup>) sangat orang bisa katakan, tetapi biarlah, bagaimana djoega misih didapatkanlah soeatoe akal jang patoet djoega dapat diperhatikan oentoek membereskan so'al diatas ini.

Dengan sedikit pandjang lebar so'al ini dapatlah dibitjarakan disini, oleh karena kesalahan jang di boatkan di Bandjarnegara ini selama raad<sup>2</sup> kabupaten berdiri baroe ini kedjadian dan lagi kesalahan tadi banjak consequentienja jang ta' dikira<sup>2</sup>kan.

Kami pertjaja, bahwa kesalahan jang sedemikian ini ta' bakal diperboeat lagi oleh siapapoen djoega, Moedah-moedahanlah!

SLAMET.

### Boepati dengan anggauta Dewan Kaboepaten.

Berhoeboeng dengan jang baroe kedjadian di Dewan Kaboepaten Pasoeroean, barangkali ada baiknja, apabila disini sedikit diperhatikan oleh oemoem, verhouding (perhoeboengan) Boepati dengan anggauta Dewan Kaboepaten, teroetama anggauta bangsa Boemipoetera.

Wakil Boepati Pasoeroean menoeroet pekaraban<sup>2</sup> disoerat-soerat kabar seolah<sup>2</sup> akan menoendjoekan djalan baroe dalam oeroesan Raad. Mr. Gondokoesoemo anggauta comitir dan teman<sup>2</sup>nja tiada moefakat kepada itoe actie. Pendek: Semoea anggauta comitir laloe meletakkan djabatannja. Toean Boepati Bangil, ja'ni jang djadi wakil Boepati — Voorzitter — Pasoeroean, laloe merobah haloeannja sedikit, ja'ni vergadering Dewan Kaboepaten diadakan seperti doeloe, ja'ni malam.

Toean Mr. Gondokoesoemo dengan teman<sup>2</sup>nja roepanja beloem poeas pada poeteran haloean itoe, laloe menoendjoekkan kekoesaän Raad, ja'ni memilih pensioen agent politie Reksomenggolo djadi lid madjelis komitir.

Toean Reksomenggolo laloe menjerahkan kembali pemilihan itoe kepada Raad, karena beliau merasa tiada mampoe mendjalankan ini pakerdjaän jang berat.

Toean Abdoelkodi laloe dipilih djadi anggauta madjelis comitir dan sekarang soekalah toean Abdoelkodi menerima djabatan itoe, sedang tadinja, sebelom toean Reksomenggolo dipilih oleh Raad, beliau tiada soeka.

Pendek tjerita itoe: Boepati sekarang conflict dengan Anggauta Dewan Kaboepaten jang berbangsa Indonesia djoega. Fihak sini bilang Boepati jang salah, fihak lain bilang Boepati tiada salah. Kaoem jang tida seneng kepada Regentschapsraad bilang, hapoeskan Regentschapsraad semoea.

Penoelis serta mendengar ini conflict dan ingat



kepada conflict toean Boepati Banjoewangi dan anggauta<sup>2</sup> Regentschapsraad Banjoewangi, tjoema menebah dada, dengan membilang: „Hendak kemana ini, apa persidangan Regentschapsraad memang tempatnja saudara<sup>2</sup> bermoesoehan<sup>2</sup>. Dika disitoe tiada bisa salah satoe mengalah, apa bisa kira<sup>2</sup> jang semoea politieke partijen menjetoedjoei, tertjapai (zelfstandig Indonesia) ?”

Akan tetapi semoea itoe ada kebaikannya dan lambat laoen akan ada boeahnja jang baik djoega, sebab didoenia memang semoea makloek berse-teroe, akan tetapi djoega bersahabatan.

Moedahan toean<sup>2</sup> voorzitter Regentschapsraad dan anggauta<sup>2</sup> Regentschapsraad memperhatikan hal ini, sebab misih terlaloe banjak pakerdjaan<sup>2</sup> di daerah Regentschapsraad jang haroes diperkerdjakan dengan tiada perloe ada „conflict<sup>2</sup> an” dan motie<sup>2</sup> an.

IMAM MAHDI.

## ADMINISTRATIEVE JURISPRUDENTIE.

(salinan).

66. B. G. S. 18 September 1933 No. 2657/A.

*Satoe peratoeran (verordening) jang memerentahkan tanah-tanah pekarangan ditarohi plaat nommer, plaat mana diberikan oleh Regentschap dengan bajaran jang banjaknja ditetapkan, itoelah tiada mempoenjai pekerti (dasar) belasting.*

Oleh College van Gedeputeerden dari provincie Djawa-timoer telah diadjoekan pada Regeering satoe verordening tentang naamborden (papan nama) oentoek roemah<sup>2</sup> jang ditempati orang, nommer<sup>2</sup> oentoek pekarangan<sup>2</sup> dan nommer<sup>2</sup> dari segala roemah lainnja, jang telah ditetapkan oleh Regentschapsraad Sampang, verordening mana soepaja di-sahkan oleh Regeering, karena ber-alasan, bahwa orang diwadjibkan beli plaat nommer pada rooimeester dengan harga jang soedah ditamtoekan itoe adalah satoe verordening jang seroepea verordening belasting.

Maskipon himmatnja itoe verordening tiada tantoe (tiada terang) atau satoe kekoewasan. Regeering berpendapatan, bahwa itoe verordening tiada berdasar satoe verordening belasting, tetapi hanja verordening jang berdasar retributie (pembayaran pergantian).

Bahoewa orang diwadjibkan membajar itoe belom boleh dinamakan soewatoe poengoetan oentoek bajar belasting.

Menoeroet Bijblad No. 7221 dan 7965 jang di seboet retributie dan recognitie (pembayaran wang tiap-tiap taoen oentoek satoe tanda haknja orang jang mempoenjai, seperti bajar sewan tanah pada eigenaarnja), jaitoe oeroenan jang ditantoekan (wadjib) pada pengasilan

oeang oemoem, dan atas itoe ada soewatoe pekerdjaan oentoek gantinja itoe pembayaran (contraprestatie). Perbedaän antara belasting dan retributie tadi djanganlah ditjari apakah orang diwadjibkan membajar atau tidak, tetapi haroes diperingati (diketahoewi) apakah sesoedah membajar tadi orang dapat soewatoe pergantian jang tetap tidak jang berwoedjoed soewatoe pekerdjaan (dienst atau chidmat). Di dalam ini hal chidmatnja jalah orang (Regentschap) memberikan plaat nommer.

Bahwa sesoenggoehnja mengadakan satoe peratoeran soepaja roemah<sup>2</sup> dan pekarangan<sup>2</sup> ditarohi plaat nommer itoe adalah soewatoe perkara jang menoeroet pekertinja pertama-tama oentoek keperloean oemoem, tetapi lain dari itoe keperloeanja plaat nommer bagai orang jang menempati sendiri tiada sedikit faidahnja.

*Peringatan.*

Verordening hal plaat nummer dari Gemeente Padang dan dari Karangasemraad soedah dioendang-oendangkan dengan tiada mohon idzin pada Regeering. Lihat Lembaran tambahan dari Java-sche Courant 11 October 1932 No. 81.

Tetapi tentang hal verordening plaat nommer dari Stadsgemeente Pasoeroean, menoeroet B. G. S. 30 December 1932 No. 3496/A Regeering menetapkan, bahwa itoe terpandang satoe verordening belasting. Tetapi sekarang Regeering meninggalkan itoe ketetapan.

Dr. H. J. LEVELT.

## BIBLIOTHEEK.

De boeken van de bibliotheek der Vereeniging worden op aanvraag kosteloos ter leen verstrekt. Een opsomming van de aanwezige boeken is opgenomen op blz. 2 van den omslag van de aflevering van 16 December j.l.

Schenken van boeken, ook gebruikte, ten behoeve van de bibliotheek zullen in dank worden aanvaard.

**Korte inhoudsopgave uit andere periodieken.**  
*Weekblad voor Gemeentebelangen 12e jaar- gang Nr. 50.*

Iets over de methoden van archiefordening, door H. Vlug Jr. Over de methoden van archiefordening, over welk punt een bijzondere bespreking gevoerd is in de laatste ledenvergadering van de Studieclub voor gemeentelijke documentatie, is een rapport uitgebracht door den heer Berkenvelder, registrator van Alkmaar, en den schrijver van het artikel. De schrijver licht het rapport met een korte inleiding toe.



Steun aan noodlijdende gemeenten en vermindering der uitkeering uit het gemeentefonds. Bevat het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer. De Memorie van antwoord der Regeering is opgenomen in nr. 51 van het Weekblad voor Gemeentebelangen.

*Financieel Overheidsbeheer 8e jaargang Nr. 24.* Interne contrôle. Een samentrekking van de lezing, gehouden door den heer R. A. Dijker, Lector aan de Handelshoogeschool te Rotterdam. Dit ook voor de grootere autonome gemeenschappen in Indië van belang zijnde artikel zal in zijn geheel worden overgenomen in het eerstvolgend nummer van *Locale Belangen*.

Bedrijfstarieven en groote gezinnen. Bevat het advies van B. en W. van Nijmegen over dit onderwerp.

Gas of electriciteit? Een belangrijke beslissing van Gedeputeerde staten van Groningen, die ter wille van de electriciteitsvoorziening, aan een besluit tot aanleg en uitbreiding van gasleidingen in Volendam goedkeuring onthouden.

## PERSONALIA.

Gekozen tot lid van den

Stadsgemeenteraad van Batavia H. T. van Goor,  
Gemeenteraad van Makassar M. H. H. A. Corbey,  
tot Wethouder van Batavia van Meurs.

Benoemd tot lid van den

Provincialen Raad van West-Java N. Hoekstra  
te Buitenzorg,  
Stadsgemeenteraad van Kediri Ir. Lie Tjong  
Hian en Djie Ting Gie.

## OFFICIEELE MEDEDEELINGEN.

### Vergaderingen Dagelijksch Bestuur d.d. 11 en 26 Januari 1934.

De volgende beslissingen zijn genomen:

- In *Locale Belangen* zullen voortaan de voor publicatie van belang zijnde beslissingen van het Dagelijksch Bestuur worden opgenomen.
- Naar aanleiding van een ontvangen suggestie van een der gemeentebesturen zal een schema van een eenvormige administratie voor de Pensioenfondsen voor niet-Europeesche locale ambtenaren worden voorbereid.
- Getracht zal worden een betere samenwerking te verkrijgen tusschen de Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen, de Vereeniging van Regentschappen en de Vereeniging voor *Locale Belangen*. Voor officieele

mededeelingen van eerstgenoemde Vereenigingen zal ruimte in *Locale Belangen* worden beschikbaar gesteld.

- Ter verdere bezuiniging zullen de niet-gratis abonnementen op andere periodieken (een 2-tal) worden opgezegd.
- Aan het plaatselijk I. E. V. orgaan „Onze Schakel” zal een ruilabonnement worden verstrekt.
- De goedkeuring werd gehecht aan de ontwerp statuten en huishoudelijk reglement van de voor de samenvoeging van *Locale Techniek* en het Indisch Bouwkundig Tijdschrift gewenschte stichting „Technisch Tijdschrift”. Verder werd een volmacht voor het verlijden van de oprichtingsakte verstrekt en de financiële verhouding voor 1934 schriftelijk vastgelegd.
- Voor een der prae-adviezen voor het aanstaande congres werd een ander onderwerp gekozen. Vastgesteld werd wie daarvoor als prae-adviseurs zullen worden aangezocht.
- Een 2-tal vorderingen werd wegens wanbetaling afgeschreven.

**Technische Commissie der Vereeniging voor *Locale Belangen*.** Zooals bekend is, werd steeds meer de behoefte gevoeld aan een orgaan in de Vereeniging, dat zich in het bijzonder zou bezig houden met den technische aangelegenheden op Decentralisatiegebied, z. a. examen Architect *Locale Werken*, technisch tijdschrift, het technisch gedeelte van de congressen. Besloten werd tot de oprichting van een Technische Commissie van de Vereeniging voor *Locale Belangen*.

Zaterdag 13 Januari j.l. had te Bandoeng de eerste, tevens installatie-vergadering van die commissie plaats.

In deze commissie hebben zitting: ir. J. T. Bethe (Soerabaia), G. van Galen Last, R. Moeh. Enoch, ir. Th. Karsten-voorzitter, jhr. ir. C. Ortt, ir. A. Poldervaart, ir. J. A. Verhoef-secretarissenpenningmeester, (allen te Bandoeng), ir. E. A. Voorneman (Batavia) en ir. H. Westbroek (Semarang).

De commissie is reeds met hare werkzaamheden begonnen en heeft o.a. een aanvang gemaakt met het treffen van voorbereidingen voor de Technische Sectie van het Decentralisatiecongres, dat dit jaar medio Mei te Soerabaia zal worden gehouden.